

สมัชชารัฐสภาอาเซียน (ASEAN Inter-Parliamentary Assembly : AIPA)¹

สฤณีพล สตะเวทิน

บทคัดย่อ

ในช่วงนี้หลายคนอาจจะเคยได้ยินหรือคุ้นหูกับชื่อของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือที่รู้จักกันในชื่อ “อาเซียน” โดยเฉพาะในบริบทที่สังคมโดยรวม คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนกำลังตื่นตัวไปกับการก้าวไปสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งจะเป็นการยกระดับความร่วมมือของอาเซียนที่มีมายาวนานกว่า ๔๕ ปี ให้รอบด้านและมีพลวัตมากยิ่งขึ้น โดยในขั้นตอนของกระบวนการดังกล่าวมีหลายส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรระหว่างประเทศ เข้ามาเกี่ยวข้องในหลายมิติ โดยมีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องของการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อให้เกิดการอยู่ดีกินดีและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ที่ดียิ่งขึ้น

บทความนี้เป็นการนำเสนอให้ผู้อ่านได้รู้จักกับการทำงานของ “สมัชชารัฐสภาอาเซียน” ในแง่มุมต่างๆ ทั้งประวัติความเป็นมา โครงสร้างการทำงาน กรอบการประชุมในระดับต่างๆ และรวมไปถึงบทบาทขององค์กรที่จะมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการก้าวไปสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘

สมัชชารัฐสภาอาเซียน (ASEAN Inter-Parliamentary Assembly : AIPA) แต่เดิมใช้ชื่อว่าองค์กรรัฐสภาอาเซียน (ASEAN Inter-Parliamentarian Organization : AIPO) AIPA เริ่มก่อตั้งอย่างเป็นทางการเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๐ โดยการริเริ่มของรัฐสภาอินโดนีเซียตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๗ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความร่วมมือของรัฐสภาแห่งชาติในอาเซียนให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น แนวคิดนี้ได้รับความสนใจจากประเทศสมาชิกอาเซียนอีก ๔ ประเทศคือ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์และไทย หลังจากนั้นจึงมีการประชุมร่วมกันเพื่อหารือเรื่องการจัดตั้งองค์กรรัฐสภาอาเซียน ถึง ๓ ครั้ง และครั้งที่ ๓ ในปี พ.ศ. ๒๕๒๐ ได้ลงนามเห็นชอบในธรรมนูญขององค์กรรัฐสภาอาเซียนเพื่อจัดตั้งองค์กรรัฐสภาอาเซียนอย่างเป็นทางการนับแต่นั้นมา

---

¹ สฤณีพล สตะเวทิน M.A.(International Studies), University of Exeter, UK ,ศศ.บ (เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา),มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สถานที่ปฏิบัติงานปัจจุบัน กลุ่มงานสมัชชารัฐสภาอาเซียน สำนักองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

**สมัชชารัฐสภาอาเซียน
สฤทธิพล สตะเวทิน
วารสารวิชาการ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**

ตลอดระยะเวลา ๓๐ ปีที่ผ่านมา AIPO ได้สร้างคุณประโยชน์ต่อประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก ตลอดมา จนกระทั่งการประชุมใหญ่ฯ AIPO ครั้งที่ ๒๗ ในเดือนกันยายน ๒๕๕๙ ณ เมืองเซบู สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ที่ประชุมประกาศใช้ธรรมนูญ AIPO ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมโดยเห็นชอบให้เปลี่ยนชื่อจากองค์การรัฐสภาอาเซียน (AIPO) เป็นสมัชชารัฐสภาอาเซียน (AIPA) เพื่อยกระดับความร่วมมือระหว่างรัฐสภาในประเทศสมาชิกอาเซียนให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น โดยให้อำนาจกับที่ประชุมสมัชชาใหญ่ในการริเริ่มการจัดทำกฎหมายในประเด็นที่ประเทศสมาชิกให้ความสนใจร่วมกัน

Abstract

A decade after the Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) was formed in 1967, there was an initiatives among parliamentarians to seek a closer cooperation and consultation from legislative body of ASEAN countries. AS a result, it was a beginning of the ASEAN Inter-Parliamentary Organization: AIPO, then now ASEAN Inter-Parliamentary Assembly (AIPA)

AIPA comprises of ten ASEAN countries which are Brunei Darussalam, Kingdom of Cambodia, Republic of Indonesia, Lao People's Democratic Republic, Malaysia, The Republic of the Union of Myanmar, The Philippines, Republic of Singapore, Kingdom of Thailand, and Republic of Vietnam.

As the ASEAN progress towards the building of an ASEAN community by 2015, the aspiration of establishing a long term plan of ASEAN Parliament then introduced. There was a main objective in reshaping the organization, which is to transform the organization into a more effective and closely integrated institution and along with it the change the organization's name from the ASEAN Inter-Parliamentary Organization (AIPO) to the ASEAN Inter-Parliamentary Assembly (AIPA), which included the amendment of the AIPO Statutes into the AIPA Statutes.

สมัชชารัฐสภาอาเซียน
สฤทธิพล สตะเวทิน
วารสารวิชาการ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

Through calendar year, AIPA has certain important meetings which are core of its cooperation in different functions and objectives such as AIPA General Assembly meeting, Executive Committee meeting, AIPA Caucus meeting, AIPA Fact Finding Committee to Combat Drug Menace (AIFOCOM), and AIPA – ASEAN leaders meeting.

จุดเริ่มต้น

ในการประชุมคณะกรรมการบริหารรอบพิเศษของ AIPA ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ในเดือนเมษายน ๒๕๕๐ ประเทศสมาชิกได้ร่วมลงนามรับรองในธรรมนูญใหม่ของสมัชชารัฐสภา-อาเซียน ซึ่งธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมได้เน้นการเพิ่มศักยภาพการทำงานขององค์กร เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรและบูรณาการการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติให้มีรูปธรรม ตลอดจนยกระดับความร่วมมือระหว่างรัฐสภาในประเทศสมาชิกอาเซียนให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น กระชับความร่วมมือกับประเทศผู้สังเกตการณ์พิเศษ ปรับปรุงโครงสร้างการทำงานขององค์กร เพิ่มช่องทางการทำงานร่วมกับอาเซียนโดยการแลกเปลี่ยนการเข้าร่วมประชุมระหว่างประธาน AIPA และประธานคณะกรรมการประจำอาเซียน และให้อำนาจกับที่ประชุมสมัชชาใหญ่ในการริเริ่มการจัดทำกฎหมายในประเด็นที่ประเทศสมาชิกให้ความสนใจร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งอาเซียนต้องการให้ AIPA เป็นองค์ประกอบสำคัญของประชาคมอาเซียน

จากการก่อตั้งในปี พ.ศ. ๒๕๒๐ AIPO มีความมุ่งหมายที่จะเป็นสถาบันสำคัญในภูมิภาคในการส่งเสริมสันติภาพ เสถียรภาพและความเจริญรุ่งเรืองของภูมิภาค ทั้งนี้ ตามธรรมนูญใหม่ของสมัชชารัฐสภาอาเซียน (AIPA) ได้ระบุวัตถุประสงค์ของกรอบการทำงานของ AIPA ไว้ ดังนี้

๑. เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ ความเข้าใจ ความร่วมมือและความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างรัฐสภาในอาเซียน ประเทศผู้สังเกตการณ์พิเศษ ประเทศผู้สังเกตการณ์และองค์กรรัฐสภาอื่นๆ
๒. เพื่อสนับสนุนการไปสู่/บรรลุเป้าหมายของอาเซียนที่บัญญัติไว้ในปฏิญญาอาเซียน พ.ศ. ๒๕๑๐ และวิสัยทัศน์อาเซียน ค.ศ. ๒๐๑๕ (พ.ศ. ๒๕๕๘) และนำไปสู่การจัดตั้งประชาคมอาเซียน
๓. เพื่อส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งการแลกเปลี่ยนการเผยแพร่ข้อมูล การประสานงานและการสร้างปฏิสัมพันธ์กับอาเซียนเพื่อการสนับสนุนทางรัฐสภาต่อการบูรณาการของอาเซียน
๔. เพื่อศึกษาแลกเปลี่ยนทัศนะและเสนอแนะการแก้ไขปัญหาที่กระทบต่อผลประโยชน์ร่วมกัน
๕. เพื่อตระหนัก/รับรู้ถึงการดำเนินการต่างๆของรัฐสภาประเทศสมาชิกในการมุ่งไปสู่/บรรลุความมุ่งหมายและเป้าประสงค์ของสมัชชารัฐสภาอาเซียน และ
๖. เพื่อส่งเสริมหลักการด้านมนุษยธรรม ประชาธิปไตย สันติภาพ ความมั่นคงและความรุ่งเรืองในอาเซียน

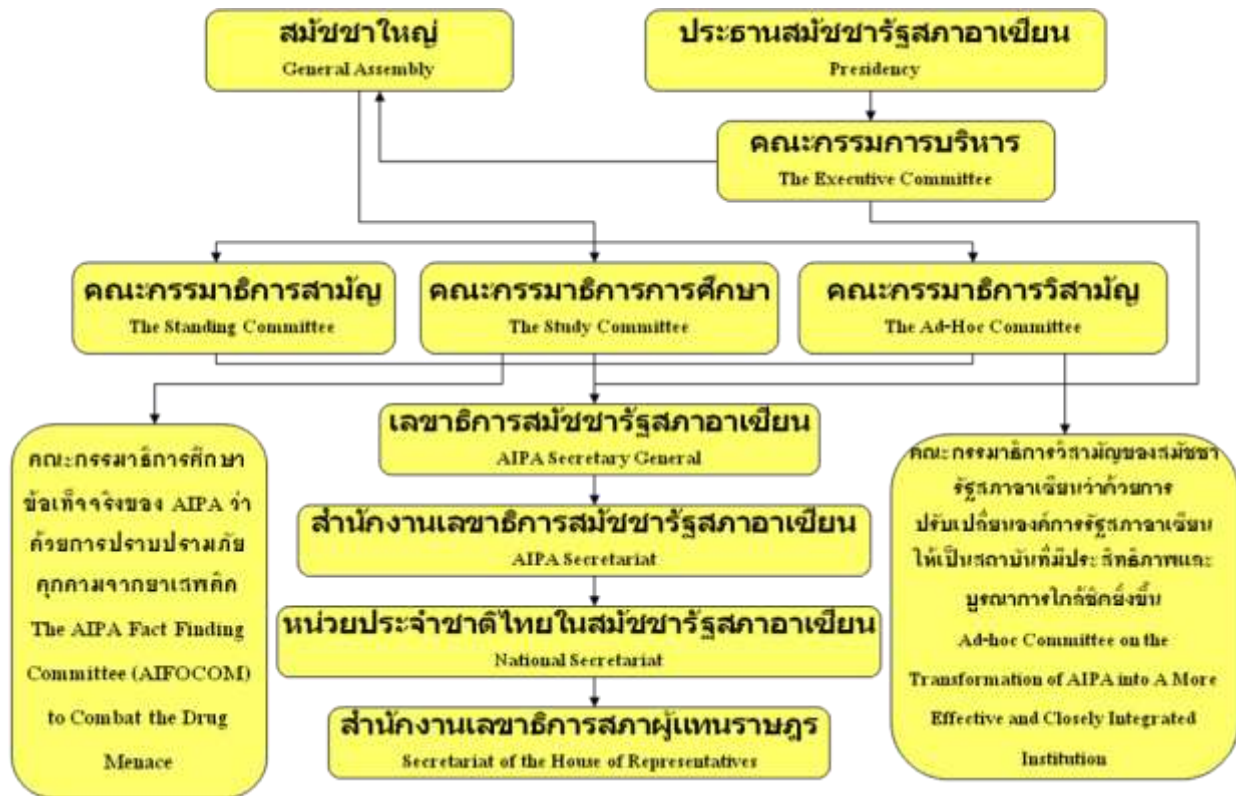
สมัชชารัฐสภาอาเซียน
สภษฎุฎุฎุ สดะเวทิน
วารสารวิชาการ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

สมัชชารัฐสภาอาเซียน (AIPA) ประกอบด้วยรัฐสภาแห่งชาติของประเทศสมาชิกอาเซียน จำนวน ๑๐ ประเทศ ได้แก่

๑. บรูไนดารุสซาลาม (Brunei Darussalam)
๒. ราชอาณาจักรกัมพูชา (Kingdom of Cambodia)
๓. สาธารณรัฐอินโดนีเซีย (Republic of Indonesia)
๔. สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (Lao People's Democratic Republic)
๕. มาเลเซีย (Malaysia)
๖. สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ (The Republic of the Union of Myanmar)
๗. สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (Republic of the Philippines)
๘. สาธารณรัฐสิงคโปร์ (Republic of Singapore)
๙. ราชอาณาจักรไทย (Kingdom of Thailand)
๑๐. สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (The Socialist Republic of Vietnam)

สมัชชารัฐสภาอาเซียน
 สภษฎ์พล สตะเวทิน
 วารสารวิชาการ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

โครงสร้างองค์กร

หน่วยประจำชาติไทยในสมัชชารัฐสภาอาเซียน

รัฐสภาไทยได้จัดตั้งหน่วยประจำชาติไทยในสมัชชารัฐสภาอาเซียนขึ้นซึ่งประกอบด้วยสมาชิกรัฐสภาทุกคนเป็นสมาชิกโดยตำแหน่ง และหน่วยประจำชาติไทยจะจัดตั้งคณะกรรมการบริหารหน่วยฯ เพื่อทำหน้าที่บริหารกิจการของหน่วยฯ โดยคณะกรรมการบริหารมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๒ ปี (ซึ่งคณะกรรมการบริหารนี้) ประกอบด้วย

๑. ประธานรัฐสภาเป็นประธานหน่วยโดยตำแหน่ง
๒. รองประธานรัฐสภาเป็นรองประธานหน่วยโดยตำแหน่ง
๓. รองประธานสภาผู้แทนราษฎร และรองประธานวุฒิสภาเป็นกรรมการบริหารหน่วยโดยตำแหน่ง
๔. ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรเป็นกรรมการบริหารหน่วยโดยตำแหน่ง

สมัชชารัฐสภาอาเซียน
สภษฎ์พล สตะเวทิน
วารสารวิชาการ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

๕. ประธานคณะกรรมการการต่างประเทศ สภาผู้แทนราษฎร เป็นกรรมการบริหารหน่วยโดยตำแหน่ง
๖. ประธานคณะกรรมการการต่างประเทศ วุฒิสภา เป็นกรรมการบริหารหน่วยโดยตำแหน่ง และสมาชิกรัฐสภาอื่นที่ได้รับคัดเลือกอีก ๑๔ คน

การประชุมในกรอบของสมัชชารัฐสภาอาเซียนที่เกี่ยวข้อง

๑. การประชุมใหญ่สมัชชารัฐสภาอาเซียน (General Assembly)
๒. การประชุมคณะกรรมการบริหาร (Executive Committee)
๓. การประชุมระหว่างผู้นำอาเซียนและคณะผู้แทนของ AIPA ในระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียน
๔. การประชุม AIPA Caucus
๕. การประชุมคณะกรรมการศึกษาข้อเท็จจริงของสมัชชารัฐสภาอาเซียนว่าด้วยการ-ปราบปรามภัยคุกคามจากยาเสพติด (AIFOCOM)
๖. การเข้าร่วมการประชุมอื่นๆ เช่น การประชุมด้านสตรี ด้านสิทธิมนุษยชน

๑. การประชุมใหญ่สมัชชารัฐสภาอาเซียน (General Assembly)

สมัชชารัฐสภาอาเซียนจัดประชุมสมัชชาใหญ่อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง เพื่อกำหนดนโยบายของ AIPA พิจารณาเรื่องต่างๆที่มีความสำคัญต่ออาเซียน และเสนอแนะมาตรการด้านรัฐสภาและมาตรการด้านนิติบัญญัติในการพัฒนาอาเซียนและแก้ไขปัญหาในอาเซียน

การประชุมใหญ่สมัชชารัฐสภาอาเซียนจะต้องประกอบไปด้วยผู้แทนจากรัฐสภาประเทศสมาชิก ประเทศละไม่เกิน ๑๕ คน โดยมีประธานรัฐสภาหรือบุคคลที่ประธานรัฐสภามอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าคณะ ตามธรรมนูญสมัชชาอาเซียนกำหนดให้จัดการประชุมปีละหนึ่งครั้ง และในกรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติตามนี้ได้ ให้ปฏิบัติตามมติของคณะกรรมการบริหาร ซึ่งสถานที่ในการจัดการประชุมสมัชชาใหญ่นั้น ประเทศสมาชิกจะผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพตามลำดับอักษร หากในกรณีที่ประเทศเจ้าภาพไม่สามารถจัดการประชุมใหญ่สมัชชารัฐสภาอาเซียนได้ ให้คณะกรรมการบริหารเป็นผู้ตัดสินว่าจะใช้สถานที่ใดเป็นที่จัดการประชุม

ที่ประชุมสามารถริเริ่มเสนอแนะนโยบาย ตลอดจนผลักดันให้เกิดการจัดทำขอกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ร่วมกันภายในอาเซียน เพื่อเสนอให้ฝ่ายบริหารพิจารณา ข้อมติที่ได้รับการรับรองจากที่ประชุมจะถูกส่งผ่านไปยังหน่วยประจำชาติเพื่อดำเนินการแจ้งให้รัฐบาลและรัฐสภาแห่งชาติรับทราบและปฏิบัติตามข้อมตินั้นๆ ต่อไป

คณะกรรมการบริหารสามารถติดตามความคืบหน้าของการเจรจาที่เกิดขึ้นในที่ประชุมฯ ตามที่ระบุไว้ในวาระการประชุมได้ ทั้งนี้ หากที่ประชุมฯ พิจารณาแล้วเห็นสมควรพิจารณาต่อเนืองก็สามารถที่จะนำประเด็นนั้นมาหารือกันต่อไปได้

สมัชชารัฐสภาอาเซียน
สภษฎ์พล สตะเวทิน
วารสารวิชาการ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ที่ประชุมใหญ่สมัชชารัฐสภาอาเซียน จะใช้หลักฉันทามติ ในการพิจารณาประเด็นปัญหาต่างๆ ประเด็นที่ไม่ได้
รับความเห็นชอบตามหลักฉันทามติถือว่าตกไป

คณะผู้แทนในการประชุมใหญ่สมัชชารัฐสภาอาเซียน ประกอบด้วย

๑. ผู้แทนรัฐสภาประเทศสมาชิก ประเทศละ ๑๕ คน
๒. ผู้แทนรัฐสภาประเทศผู้สังเกตการณ์พิเศษของ AIPA ประเทศๆ ละ ๔ คน
๓. ผู้แทนรัฐสภาประเทศผู้สังเกตการณ์ของ AIPA ๑๐ ประเทศ และ ๑ องค์กร คือ ออสเตรเลีย แคนาดา จีน ญี่ปุ่น เกาหลี นิวซีแลนด์ รัสเซีย ปาปัวนิวกินี สหรัฐอเมริกา อินเดีย และสภายุโรป ประเทศละ ๒ คน

๒. การประชุมคณะกรรมการบริหาร (Executive Committee)

การประชุมคณะกรรมการบริหาร ประกอบด้วย ประธานสมัชชารัฐสภาอาเซียนเป็นประธาน-คณะกรรมการ
และสมาชิกรัฐสภาจากประเทศสมาชิกไม่เกินประเทศละ ๓ คน โดยหนึ่งในสามคนจะต้องเป็นประธานรัฐสภาหรือผู้แทน
คณะกรรมการบริหารมีวาระ ๑ ปี เช่นเดียวกับวาระการดำรงตำแหน่งของประธาน AIPA

หน้าที่ของคณะกรรมการบริหารของสมัชชารัฐสภาอาเซียนมีดังนี้

- ๑) พิจารณาและเสนอแนะการเป็นสมาชิกภาพของรัฐสภาประเทศสมาชิกและการเข้าเป็นผู้สังเกตการณ์และผู้
สังเกตการณ์พิเศษของสมัชชารัฐสภาอาเซียนตลอดจนพิจารณาบุคคลหรือองค์กรที่สมัชชารัฐสภาอาเซียนจะ
เชิญเข้าร่วมกิจกรรมหรือการประชุมขององค์กร
- ๒) ริเริ่มกิจกรรมของสมัชชารัฐสภาอาเซียน
- ๓) ติดตามการปฏิบัติตามข้อมติที่ผ่านการพิจารณาจากที่ประชุมสมัชชาใหญ่
- ๔) เตรียมหัวข้อการประชุมและกำหนดการที่แต่ละประเทศสมาชิกเสนอเพื่อให้ที่ประชุมสมัชชาใหญ่ให้
ความเห็นชอบ
- ๕) เสนอการจัดตั้งคณะกรรมการสามัญ คณะกรรมการศึกษาและคณะกรรมการวิสามัญ เมื่อมีความ
จำเป็นต้องจัดตั้ง
- ๖) กำกับ ติดตาม และดูแลควบคุมสำนักงานเลขาธิการสมัชชารัฐสภาอาเซียน
- ๗) เสนอการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการสมัชชารัฐสภาอาเซียน
- ๘) กำหนดข้อบังคับการประชุมของคณะกรรมการบริหารแต่ละครั้ง

สมัชชารัฐสภาอาเซียน
สภุภัก์พล สตะเวทิน
วารสารวิชาการ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

๓. การประชุมระหว่างคณะผู้แทนสมัชชารัฐสภาอาเซียนกับผู้นำอาเซียนในระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียน (AIPA – ASEAN Meeting During ASEAN Summit)

การประชุมระหว่างคณะผู้แทนสมัชชารัฐสภาอาเซียนกับผู้นำอาเซียนในระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียน (AIPA – ASEAN Meeting during ASEAN Summit) เป็นกรอบความร่วมมือระหว่างสมัชชา-รัฐสภาอาเซียน (ASEAN Inter-Parliamentary Assembly : AIPA) และสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations : ASEAN) ในความพยายามที่จะสนับสนุนการทำงานร่วมกันระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและปรึกษาหารือในกิจการรอบด้านของภูมิภาค

กรอบความร่วมมือระหว่าง AIPA และอาเซียน เป็นความคิดริเริ่มในความพยายามที่จะยกระดับการทำงานร่วมกันและมีความเห็นร่วมกันในการแลกเปลี่ยนระหว่างกันในทุกระดับและความมุ่งมั่นที่จะขยายกรอบความร่วมมือและการรวมตัวกันในภูมิภาคให้รอบด้านมากยิ่งขึ้น ซึ่งดำเนินการภายใต้หลักการสำคัญ ได้แก่

๑. ธรรมนูญ AIPA ข้อ ๑๗ ว่าด้วยความสัมพันธ์กับอาเซียน ซึ่งใจความสำคัญระบุถึงการสร้างกรอบความร่วมมือ การปฏิสัมพันธ์ และการปรึกษาหารือกับอาเซียน เพื่อสร้างความต่อเนื่องในการดำเนินงานระหว่าง ๒ องค์กร
๒. ข้อมติการประชุมใหญ่สมัชชารัฐสภาอาเซียน ครั้งที่ ๒๗ (กันยายน ๒๕๔๙) ว่าด้วยแนวทางการสร้างการพบปะกันอย่างสม่ำเสมอระหว่างผู้นำของทั้ง ๒ องค์กร ในการประชุมสุดยอดอาเซียนและการประชุมใหญ่สมัชชารัฐสภาอาเซียน
๓. กฎบัตรอาเซียน ในภาคผนวก ๒ หมวดยกเว้นที่มีความสัมพันธ์กับอาเซียน ซึ่งระบุให้ AIPA เป็นหุ้นส่วนสำคัญลำดับต้นของอาเซียน

กล่าวคือ บริบทที่ทั้ง ๒ องค์กรอยู่ในช่วงเวลาของการปรับเปลี่ยนรูปแบบและการทำงานขององค์กร โดยอาเซียนยกระดับตนเองให้เป็นองค์กรที่มีรูปแบบและกฎระเบียบแบบแผนมากยิ่งขึ้น มีประชาชนเป็นศูนย์กลางและมีกฎบัตรอาเซียนเป็นหัวใจหลักของการดำเนินงาน เพื่อมุ่งไปสู่การสร้างประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ในขณะที่ AIPA สร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กร โดยการบูรณาการการทำงานฝ่ายนิติบัญญัติ เพื่อกระชับความร่วมมือระหว่างรัฐสภาให้มีความใกล้ชิดยิ่งขึ้น และเพิ่มช่องทางการทำงานร่วมกับอาเซียนในการติดตามการทำงานควบคู่กันระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารได้อย่างทันเหตุการณ์ และเพื่อวางกรอบการทำงานร่วมกันระหว่าง AIPA และอาเซียนภายใต้กฎบัตรอาเซียนและธรรมนูญ AIPA เพื่อขับเคลื่อนความร่วมมือภายในภูมิภาคเพื่อก้าวไปสู่ประชาคมอาเซียนที่มี “ประชาชนอาเซียน” เป็นศูนย์กลางและการเตรียมพร้อมที่จะรองรับการพัฒนาและการขยายตัวของภูมิภาคในอนาคต

จุดเริ่มต้นของความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการของทั้ง ๒ องค์กร เกิดขึ้นจากความริเริ่มของไทยในครั้งที่ไทยดำรงตำแหน่งประธานอาเซียนและประธาน AIPA ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ จึงทำให้เกิดการพบปะหารือระหว่าง AIPA – ASEAN เป็นครั้งแรกในระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๑๔ เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ ณ อำเภอชะอำ

สมัชชารัฐสภาอาเซียน สหกรณ์พล สตะเวทิน วารสารวิชาการ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งถือเป็นการพบกันในระดับสูงสุดของทั้งสององค์กรเป็นครั้งแรก นับตั้งแต่กฎบัตรอาเซียนมีผลบังคับใช้ในเดือนธันวาคม ๒๕๕๑ ทั้งนี้อาเซียนเห็นว่า AIPA เป็นหุ้นส่วนในการสร้างประชาคมอาเซียน ที่ประชุมฯ เห็นความสำคัญของการสร้างความ-สอดคล้องทางกฎหมาย และตระหนักถึงบทบาทของการสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจระหว่างประชาชนในภูมิภาค ซึ่งความร่วมมือของ AIPA เปรียบเสมือนสะพานที่จะเชื่อมความหลากหลายของภูมิภาคเข้าด้วยกัน และทั้งสองฝ่ายเล็งเห็นถึงความสำคัญของการพบปะกันอย่างสม่ำเสมอในกรอบของ AIPA – ASEAN ในการประชุมสุดยอดอาเซียน

การประชุมระหว่าง AIPA – ASEAN ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันมีการประชุมร่วมกันแล้ว ๕ ครั้ง โดยตามธรรมเนียมปฏิบัติและตามกฎบัตรอาเซียนที่ระบุไว้ว่าให้มีการประชุมสุดยอด-อาเซียนปีละ ๒ ครั้ง การประชุมระหว่าง AIPA – ASEAN จะเกิดขึ้นในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งแรกของปี (ประมาณเดือนกุมภาพันธ์ – มีนาคม) โดยทิศทางและแนวโน้มของผู้นำทั้ง ๒ องค์กร มุ่งเน้นที่จะให้ช่องทางการประชุมนี้เป็นช่องทางในการสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจในหมู่ประเทศสมาชิกและเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายนิติบัญญัติของภูมิภาค ตลอดจนการสร้างอัตลักษณ์อาเซียน การมุ่งให้ประชาชนอาเซียน และรัฐสภาในฐานะฝ่ายนิติบัญญัติ เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างประชาคมอาเซียน พร้อมทั้งมุ่งหวังที่จะเห็น AIPA มีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานของอาเซียนในแง่มุมต่าง ๆ โดยเฉพาะ ด้านกฎหมาย และการให้ความเห็นชอบในข้อตกลงต่าง ๆ ที่จะสนับสนุนการจัดตั้งประชาคมอาเซียน

๔. การประชุม AIPA Caucus

AIPA Caucus เป็นการประชุมในกรอบของสมัชชารัฐสภาอาเซียน (AIPA) โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการร่วมกันทำให้มาตรการ ระเบียบข้อบังคับหรือข้อกำหนดทางกฎหมายของประเทศสมาชิกเป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อนำไปสู่การสร้าง ความสอดคล้องทางกฎหมายของประเทศสมาชิก AIPA และยกระดับการทำงานร่วมกันระหว่าง AIPA กับ ASEAN โดยปัจจุบันมีการประชุม AIPA Caucus มาแล้ว ๔ ครั้ง โดยครั้งล่าสุดนั้นรัฐสภาไทยเป็นเจ้าภาพระหว่างวันที่ ๓๐ เมษายน – ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ที่ผ่านมา

การประชุม AIPA Caucus ถือเป็นกลไกของ AIPA ในการหาแนวทางการจัดทำกฎหมายร่วมกันภายในกลุ่มประเทศสมาชิก ทั้งนี้ สำนักงานเลขาธิการ AIPA จะทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานและหยิบยกประเด็นปัญหาที่มีความเร่งด่วนขึ้นมาเป็นหัวข้อการประชุม ซึ่งที่ผ่านมาเวที AIPA Caucus ได้หยิบยกประเด็นปัญหาสำคัญต่างๆ ของภูมิภาคมาหารือ เช่น การปราบปรามภัยคุกคามจากยาเสพติด การป้องกันการค้ามนุษย์ ความริเริ่มเกี่ยวกับพลังงานสะอาด การค้าพหุภาคี ปัญหาแรงงานเด็กและการจัดการภัยพิบัติ เป็นต้น นอกจากนี้ AIPA Caucus ยังสนับสนุนความร่วมมือระหว่าง AIPA กับ ASEAN โดยเฉพาะทางฝ่าย ASEAN Mutual Legal Agreements และการแลกเปลี่ยน best practice ในการแก้ไขปัญหาด้วย

สมัชชารัฐสภาอาเซียน
สฤทธิพล สตะเวทิน
วารสารวิชาการ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

องค์ประกอบของผู้การประชุม คือ ผู้แทนรัฐสภาสมาชิก AIPA ประเทศละไม่เกิน ๓ คน เลขานุการ AIPA และเจ้าหน้าที่จากสำนักงานเลขาธิการหน่วยประจำชาติ ประเทศละ ๑ คน

ทั้งนี้ การประชุม AIPA Caucus สามารถจัดขึ้นได้ตามความเหมาะสม โดยดำริของประธาน AIPA โดยหารือร่วมกับประธาน AIPA Caucus ซึ่งการดำรงตำแหน่งเจ้าภาพจัดการประชุมครั้งนั้น ประเทศสมาชิก AIPA จะเวียนกันเป็นเจ้าภาพตามลำดับตัวอักษร เจ้าภาพการประชุมจะเป็นผู้กำหนดวัน เวลาและสถานที่จัดการประชุม

๕. การประชุมคณะกรรมการศึกษาข้อเท็จจริงของสมัชชารัฐสภาอาเซียนว่าด้วยการปราบปรามภัยคุกคามจากยาเสพติด The AIPA Fact Finding Committee to Combat the Drug Menace (AIFOCOM)

คณะกรรมการศึกษาข้อเท็จจริงของสมัชชารัฐสภาอาเซียนในการปราบปรามภัยคุกคามจากยาเสพติด (The Fact Finding Committee to Combat the Drug Menace หรือ AIFOCOM) เป็นกลไกการทำงานปราบปรามภัยคุกคามจากยาเสพติดของสมัชชาอาเซียนตามมติการประชุมสมัชชาใหญ่องค์การรัฐสภาอาเซียน ครั้งที่ ๒๓ ณ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ในปี ๒๕๔๕ โดยเล็งเห็นว่าภัยคุกคามจากยาเสพติดนั้นเป็นภัยคุกคามสำคัญและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของภูมิภาค โดยประเด็นสำคัญที่ประเทศสมาชิกให้ความสนใจ คือ ความเป็นไปได้ในการสร้างความสอดคล้องทางกฎหมายในแง่มุมต่างๆ ที่จะมีส่วนช่วยในการป้องกันและปราบปรามการแพร่ขยายของยาเสพติด ตลอดจนการเรียนรู้แนวทางในการปฏิบัติและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในหมู่ประเทศสมาชิก เพื่อตอบสนองต่อการแพร่ขยายของยาเสพติดได้อย่างทันทั่วทั้งและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการประชุม

๑. แลกเปลี่ยนข้อมูลและความเข้าใจในหมู่ประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อแก้ไขปัญหาการเสพติดและการค้ายาเสพติด
๒. ปรับใช้และบังคับใช้กฎหมายในประเทศอาเซียนที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านยาเสพติดให้สอดคล้องกัน
๓. สนับสนุนการทำงานของรัฐบาลด้วยการออกกฎหมาย นโยบายและโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมยาเสพติด
๔. ดูแลและติดตามภารกิจที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมาย นโยบายและโครงการต่างๆ เพื่อขจัดยาเสพติดในหมู่ประเทศสมาชิก
๕. เป็นเวทีที่ใช้ปรึกษาหารือ และขอความร่วมมือจากองค์กรกรรณานาชาติ
๖. ทำหน้าที่เป็นตัวประสานระหว่างรัฐบาลและองค์กรเอกชนในการต่อสู้กับยาเสพติด

สมัชชารัฐสภาอาเซียน
สฤทธิพล สตะเวทิน
วารสารวิชาการ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ทั้งนี้ การประชุม AIFOCOM มีความต่อเนื่อง โดยรัฐสภาประเทศสมาชิกที่รับเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมใหญ่ AIPA จะเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม AIFOCOM ด้วย

พัฒนาการและก้าวต่อไปของสมัชชารัฐสภาอาเซียน

□ ก้าวต่อไปของสมัชชารัฐสภาอาเซียน คือการก้าวเดินไปข้างหน้าในฐานะหุ้นส่วนที่สำคัญของอาเซียน ในการมุ่งสู่ประชาคมอาเซียน พ.ศ.๒๕๕๘ การแลกเปลี่ยนการประชุมระหว่างผู้นำ AIPA และผู้นำอาเซียนถือเป็นย่างก้าวที่สำคัญในการทำงานร่วมกันระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ และในอนาคต AIPA และอาเซียนจะพยายามเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างกันในทุกๆ ระดับ เพื่อสร้าง-ความสอดคล้องกับกระบวนการก้าวไปสู่ประชาคมอาเซียน ทั้ง ๓ เสาหลัก ผ่านช่องทางการทูตเชิง-รัฐสภา (Parliamentary Diplomacy) เชื่อมโยงการทำงานระหว่างภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน เพื่อตอบสนองการรวมกลุ่มและการขยายตัวที่จะมีขึ้นภายใต้กรอบความร่วมมือประชาคมอาเซียน อีกทั้งความท้าทายต่าง ๆ ที่อาเซียนกำลังเผชิญหน้า ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประชาชนอาเซียน เช่น วิกฤตเศรษฐกิจโลก ความมั่นคงทางอาหาร การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและภัยพิบัติ และปัญหาข้ามชาติอื่นๆ

□ ในฐานะขององค์กรด้านนิติบัญญัติ AIPA จะมุ่งมั่นในการการสร้างความสอดคล้องทางกฎหมายในประเทศสมาชิก และกระตุ้นให้ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติของประเทศสมาชิกร่วมมือกันนำข้อมติจากการประชุมสมัชชาใหญ่ไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมให้มากยิ่งขึ้น และจะพยายามลดความเหลื่อมล้ำของประเทศสมาชิกในทุกๆ ด้าน เพื่อให้ประเทศสมาชิกทุกประเทศก้าวเดินไปข้างหน้าพร้อมๆกัน ซึ่งเป็นหนทางที่สำคัญในการสร้างความมั่นคงและมั่นคงในภูมิภาคอย่างยั่งยืนต่อไป

สมัชชารัฐสภาอาเซียน
สฤทธิพล สตะเวทิน
วารสารวิชาการ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

เอกสารอ้างอิง

- กฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter), จัดพิมพ์เผยแพร่โดย สำนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
- ธรรมนูญสมัชชารัฐสภาอาเซียน (AIPA Statute) จัดพิมพ์เผยแพร่โดย สำนักงานเลขาธิการ สมัชชารัฐสภาอาเซียน
- สมัชชารัฐสภาอาเซียน, กลุ่มงานสมัชชารัฐสภาอาเซียน สำนักองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, พฤษภาคม 2555
- www.aipasecretariat.org